

Fjällboheden Vind AB

Beslut om undantag för kraftproduktionsmodulen Fjällboheden

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutar att bevilja undantaget som sökts av Fjällboheden Vind AB (anläggningsägaren). Undantaget gäller kravet som anges i 5 kap. 7 § i Energimarknadsinspektionens föreskrifter om fastställande av generellt tillämpliga krav för nätanslutning av generatorer (EIFS 2018:2) för kraftproduktionsmodulen Fjällboheden.

Beslutet fattas med stöd av artikel 60 i Kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer (RfG) och gäller till och med den 31 mars 2025.

I enlighet med artikel 62.11 i RfG kan detta beslut komma att ändras eller upphävas om omständigheterna eller de underliggande orsakerna inte längre gäller. Beslutet kan också återkallas efter motiverad rekommendation från Europeiska kommissionen eller ACER (byrån för samarbete mellan EU:s tillsynsmyndigheter inom energiområdet).

Bakgrund

I RfG fastställs harmoniserade regler för nätanslutning av generatorer. Reglerna syftar till att säkerställa rättvisa konkurrensvillkor på den inre marknaden för el, säkerställa systemsäkerheten och integrationen av el från förnybara källor och främja en unionsomfattande elhandel. I förordningen fastställs också skyldigheter för att säkerställa att systemansvariga nyttjar förmågan hos kraftproduktionsanläggningarna på ett lämpligt, öppet och icke-diskriminerande sätt för att skapa lika villkor i hela unionen. Ei har också föreskrivit generellt tillämpliga krav för nätanslutning av generatorer genom att utfärda föreskrifter (EIFS 2018:2). Föreskrifterna kompletterar RfG och fastställer vissa krav som enligt RfG ska fastställas på nationell nivå.

2023-103369-0009 2024-01-22

Undantag ska kunna beviljas för att ta hänsyn till lokala förhållanden av undantagskaraktär, till exempel där överensstämmelse med kraven i förordningen skulle kunna äventyra stabiliteten i det lokala nätet eller där säker drift av en kraftproduktionsmodul kan kräva driftförhållanden som inte är i linje med förordningen (skäl 28).

Tillsynsmyndigheter får efter ansökan från en nuvarande eller potentiell framtida ägare av en kraftproduktionsanläggning, en berörd systemansvarig eller en berörd systemansvarig för överföringssystem bevilja undantag från en eller flera bestämmelser i denna förordning i enlighet med artiklarna 61–63 (artikel 60.1).

Undantag får ansökas av både ägare av kraftproduktionsanläggningar och av berörda systemansvariga eller berörda systemansvariga för överföringssystem. Ansökan ska bland annat innehålla en hänvisning till de bestämmelser som berörs av det ansökta undantaget, en detaljerad motivering med relevanta styrkande dokument och kostnadsnyttoanalys, samt bevis för att det ansökta undantaget inte skulle ha någon negativ inverkan på gränsöverskridande handel (artikel 62 och 63).

Beskrivning av ärendet

Enligt artikel 62 i RfG kan en anläggningsägare ansöka om undantag från krav som fastställs i RfG. Fjällboheden Vind AB (anläggningsägaren) har inkommit till Ei med en ansökan om ett tidsbegränsat undantag från kraven i 5 kap. 7 § i EIFS 2018:2. I EIFS 2018:2 anges de svenska generella krav som ska fastställas på nationell nivå och godkännas av tillsynsmyndigheten, enligt artikel 7.1 i RfG. Kravet i 5 kap. 7 § i EIFS 2018:2 har fastställts med stöd av artikel 21.3 f i RfG.

Ansökan gäller den nya kraftproduktionsmodulen Fjällboheden. Den berörda systemansvariga, Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall), och den systemansvariga för överföringssystem, Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), har uttalat sig gällande denna ansökan om undantag, i enlighet med processen som anges i artikel 62 i RfG.

Ansökan och information om det sökta undantaget har inkommit till Ei som ska fatta beslut om undantag ska beviljas enligt artikel 60 i RfG.

Om kraftproduktionsanläggningen

Fjällboheden vindkraftsanläggning uppfördes under 2021 och består av 10 vindkraftverk av typen Vestas V150 4,2MW MK3E. Vindkraftverken med den totala aktiva effekten på 42 MW ansluts via ett 30 kV icke-koncessionspliktigt nät till två 30 kV fack i Vattenfalls 130/30 kV transformatorstation.

Enligt RfG är en kraftproduktionsmodul antingen en synkron kraftproduktionsmodul eller en kraftparksmodul. I anmälan anges att kraftproduktionsmodulen Fjällboheden klassas som en kraftparksmodul av typ D, enligt RfG.

Ansökan om undantag för Fjällboheden

Ansökan om undantag gäller kravet som anges i 5 kap. 7 § i EIFS 2018:2. Enligt paragrafen ska en kraftparksmodul av typ C eller D vara försedd med dämpfunktion för dämpning av effektpendlingar (PSS-funktion). PSS-funktionen ska vara aktiverad och aktivt dämpa effektpendlingar inom frekvensintervallet 0,25–1 Hz.

I ansökan om undantag anges att kraftparksmodulen för närvarande inte har den kravställda PSS-funktionen eftersom en sådan funktion i dagsläget inte erbjuds av turbinleverantören. Anläggningsägaren anger också att PSS-funktionen i dagsläget normalt inte finns att tillgå för vindkraftparker, oavsett turbinleverantör. Ett utvecklingsarbete pågår hos turbinleverantören för att ta fram den kravställda PSS-funktionen. Funktionen ska vara färdigutvecklad i januari 2025 och därefter kommer den installeras och verifieras i enlighet med överensstämmelseförfarandet i RfG och EIFS 2018:2.

Anläggningsägaren gör bedömningen att kraftproduktionsmodulen kan driftsättas utan PSS-funktion och att det inte innebär någon negativ påverkan på stabilitet i det lokala och nationella nätet eller kraftproduktionsmodulens driftsäkerhet. Vattenfall delar denna bedömning.

Om undantag inte medges ska kraftparksmodulen kopplas bort från elnätet tills funktionen har installerats och kravet kan uppfyllas. Det totala produktionsbortfallet har, av anläggningsägaren, beräknats leda till förlorade intäkter på ca 9 700 000 EUR. Bortfallet av produktion skulle också kunna innebära ökade elpriser för konsumenterna.

Anläggningsägaren har inte presenterat några kostnader för alternativa lösningar. Det beror på att turbinleverantören ska tillhandahålla funktionen eftersom den redan ingår i upphandlingen av kraftparksmodulen.

Anläggningsägaren anger att det inte finns något som indikerar att en avsaknad av PSS-funktionen i kraftproduktionsmodulen skulle påverka import- eller exportflöden på elmarknaden.

Vattenfall har uttalat sig i frågan om ett tidsbegränsat undantag från krav på PSS-funktion för Fjällboheden. Vattenfall har inte identifierat någon risk eller negativa konsekvenser i det fall undantaget medges och Vattenfall anser därför att det sökta undantaget bör medges.

Svenska kraftnät anser att behovet av PSS-funktion kommer att öka framöver när andelen produktionsanläggningar som ansluts med kraftelektronik ökar. Affärsverket gör dock bedömningen att det här undantaget kan accepteras, men anser att den önskade tidsperioden är för lång. Svenska kraftnät anger att ett rimligt datum då en PSS-funktion borde kunna vara på plats är 2024-06-30. Bedömningen har baserats på att kraven i EIFS 2018:2 trädde i kraft redan i april 2019 och att den ansökta perioden för undantag därför skulle kunna innehålla onödiga dröjsmål.

Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

EU-kommissionens förordning 2016/631 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer (RfG)

Vid tillämpning av denna förordning ska medlemsstaterna, behöriga organ och systemansvariga

- a) tillämpa principerna om proportionalitet och icke-diskriminering,
- b) säkerställa öppenhet,
- c) tillämpa principen om optimering mellan högsta totala effektivitet och lägsta totalkostnader för alla berörda parter,
- d) respektera det ansvar som anförtrotts den berörda systemansvarige för överföringssystemet för att säkerställa systemsäkerheten, inklusive sådant som krävs i nationell lagstiftning,
- e) samråda med berörda systemansvariga för distributionssystem och ta hänsyn till möjlig inverkan på deras system,
- f) ta hänsyn till överenskomna europeiska standarder och tekniska specifikationer. (artikel 7.3)

När det gäller dämpningsreglering av effektpendlingar ska en kraftparksmodul kunna bidra till att dämpa effektpendlingar om detta anges av den berörda systemansvarige för överföringssystemet. Kraftparksmodulens regleregenskaper när det gäller spänningen och reaktiv effekt får inte inverka negativt på dämpningen av effektpendlingar. (artikel 21.3 f)

Tillsynsmyndigheter får efter ansökan från en nuvarande eller potentiell framtida ägare av en kraftproduktionsanläggning, en berörd systemansvarig eller en berörd systemansvarig för överföringssystem bevilja nuvarande eller potentiella framtida ägare av kraftproduktionsanläggningar, berörda systemansvariga eller berörda systemansvariga för överföringssystem undantag från en eller flera bestämmelser i denna förordning för nya och befintliga kraftproduktionsmoduler i enlighet med artiklarna 61–63. 2. Undantag får beviljas och återkallas i enlighet med artiklarna 61–63 av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten, om detta är tillämpligt i en medlemsstat. (artikel 60.1)

Energimarknadsinspektionens föreskrifter om fastställande av generellt tillämpliga krav för nätanslutning av generatorer (EIFS 2018:2)

Kraftparksmoduler av typ C och D ska vara försedda med dämpfunktion för dämpning av effektpendlingar (PSS-funktion). PSS-funktionen ska vara aktiverad och aktivt dämpa effektpendlingar inom frekvensintervallet 0,25–1 Hz. (5 kap 7 §)

Ei:s motivering till beslutet

En ansökan om undantag från kravet på PSS-funktion som anges i 5 kap 7 § i EIFS 2018:2 för Fjällbohedens kraftparksmodul har inkommit till Ei. Ei ska fatta beslut om undantag från kravet ska beviljas eller inte, i enlighet med artikel 60 i RfG.

Ei ska bedöma om undantaget skulle ha snedvridande effekter på EU-marknader, till exempel på grund av olika villkor för producenter inom EU.

I EIFS 2018:2 anges generella krav som ska fastställas på nationell nivå enligt RfG. Kravet i 5 kap. 7 § baseras på artikel 21.3 f i RfG som anger att en kraftparksmodul ska kunna bidra till att dämpa effektpendlingar, om detta anges av den berörda systemansvarige för överföringssystemet. Kravet i 5 kap.7 § i EIFS 2018:2 är således inte tvingande för medlemsstaterna att fastställa. Ei konstaterar att ett tidsbegränsat undantag från kravet därför inte har väsentliga snedvridande effekter för EU-marknaderna.

En kostnads-nytto analys ska göras av anläggningsägaren i samband med att ett undantag ska prövas. Ei ska bland annat beakta regleringsaspekterna som anges i artikel 7.3 i RfG och de fastställda kriterierna för undantag¹ vid prövningen.

I ansökan och kompletteringar anger anläggningsägaren och Vattenfall att inga risker eller negativa konsekvenser har påvisats om undantag från 5 kap. 7 § till och med den 31 mars 2025 medges. Svenska kraftnät har inte heller identifierat några specifika risker eller negativa konsekvenser med att medge det sökta undantaget. Anläggningsägaren har beräknat att ej oväsentliga kostnader uppstår om inte undantaget medges. Undantaget bör således medges enligt principerna om proportionalitet och optimering mellan högsta totala effektivitet och lägsta totala kostnader för alla berörda parter, i enlighet med 7.3 i RfG.

Ei noterar att Svenska kraftnät anser att den ansökta tidsperioden för undantaget innehåller orimliga dröjsmål och att undantaget därför bör upphöra den 1 juli 2024. Turbinleverantören har dock intygat tiden för utvecklingen av funktionen. Ei påminner om att beslut om undantag kan återkallas om de underliggande orsakerna inte längre gäller, enligt artikel 62.11 i RfG. Det innebär att när turbinleverantören har utvecklat funktionen ska den omedelbart installeras i kraftproduktionsmodulen Fjällboheden för att undvika att det här beslutet återkallas utan att kravet i 5 kap. 7 § i EIFS 2018:2 kan uppfyllas.

Sammanfattningsvis har Ei inte funnit något skäl att göra en annan bedömning än att medge undantag från 5 kap. 7 § i EIFS 2018:2 till den 31 mars 2025 för kraftproduktionsmodulen Fjällboheden.

Hur man överklagar

Information om hur man överklagar finns i bilaga Överklagandehänvisning.

¹ Se beslut i ärende 2016-100304.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Daniel Waluszewski. Vid den slutliga handläggningen deltog experten Anna Carlén, föredragande.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

Daniel Waluszewski

Anna Carlén

Beslutet publiceras i e-diariet som nås via Ei:s webbplats.

Bilagor

Överklagandehänvisning

Skickas till

Fjällboheden Vind AB (delges)

Affärsverket Svenska kraftnät (för kännedom)

Vattenfall Eldistribution AB (för kännedom)

ACER (för kännedom)